

اهداف کنگره: معرفی توانمندی‌های نخبگان علمی دانشگاهی به مجامع پژوهشی زمین‌شناسی بین‌المللی و تبادل نظر در خصوص دستاوردهای جدید علمی و کاربردی در ارتباط با علوم زمین تمدن بشری وابسته به زمین و معدن است. پس ضروری است که زمین را آن‌گونه که باید و شایسته است، بشناسیم و از آن به درستی استفاده کنیم

آغاز به کار کنگره

اولین کنگره بین‌المللی زمین‌شناسی کاربردی دانشگاه آزاد اسلامی مشهد ششم تا هشتم اردیبهشت ماه ۱۳۸۹ در محل مجتمع آموزشی این دانشگاه برگزار شد. در مراسم افتتاحیه‌ی این کنگره، مهندس محمدی‌زاده، معاون رییس‌جمهور و رییس سازمان حفاظت محیط زیست، دکتر طاهری، معاون سازمان زمین‌شناسی کشور، آقامیری، مدیر کل سازمان حفاظت محیط‌زیست خراسان رضوی، مهندس تقوایی، مدیر کل منابع طبیعی خراسان رضوی، دکتر عاشوری، رییس دانشگاه فردوسی مشهد، دکتر حلمی، رییس دانشگاه آزاد اسلامی مشهد، تعدادی از زمین‌شناسان صاحب نظر کشورمان، ۶۰ میهمان خارجی از ۳۲ کشور جهان، و دانشجویان و محققان داخلی رشته‌ی زمین‌شناسی شرکت داشتند.

در مراسم افتتاحیه‌ی این کنگره‌ی بین‌المللی، دکتر حبیب مولایی گزارشی از فعالیت دبیرخانه‌ی کنگره در دو سال گذشته ارائه کرد. مولایی برگزاری موفق نخستین کنگره‌ی زمین‌شناسی در سال ۱۳۸۶ را مشوقی برای برپایی یک کنگره‌ی بین‌المللی با هدف معرفی توانمندی‌های نخبگان علمی

دانشگاهی به مجامع پژوهشی زمین‌شناسی بین‌المللی و تبادل نظر در خصوص دستاوردهای جدید علمی و کاربردی در ارتباط با علوم زمین و گرایش‌های وابسته دانست.

دکتر مولایی درباره‌ی فعالیت‌های دبیرخانه‌ی کنگره اظهار داشت:

«دبیرخانه‌ی نخستین کنگره‌ی بین‌المللی زمین‌شناسی کاربردی در سال ۱۳۸۷ تشکیل شد و پس از ارسال حدود ۱۴ هزار ایمیل فراخوان، به دانشمندان و محققان علوم زمین در سرتاسر جهان، تشکیل کمیته‌ی علمی به تعداد ۲۸ نفر با ۱۴ عضو از کشورهای گوناگون جهان، طراحی و آماده‌سازی پوستر کنگره، و هم‌چنین راه‌اندازی وبسایت کنگره به دو زبان انگلیسی و فارسی، حدود ۸۰۰ مقاله و ۵۰۰ پوستر به دبیرخانه کنگره ارسال شد. از میان آن‌ها، ۶۰۰ مقاله و ۴۰۰ پوستر به منظور ارائه در این کنگره پذیرفته شد.»

در بخش بعدی مراسم افتتاحیه، دکتر حلمی، ریاست دانشگاه آزاد واحد مشهد، پس از خیرمقدم گویی به میهمانان کنگره، در مورد وضعیت کنونی و فعالیت‌های علمی و پژوهشی دانشگاه آزاد واحد مشهد گفت:

«دانشگاه آزاد اسلامی مشهد در آذرماه سال ۶۱ تأسیس شد و فعالیت آموزشی خود را از مهرماه سال ۱۳۶۲، در سه رشته و با ۱۷۰ دانشجو آغاز کرد. این دانشگاه هم اکنون دارای حدود ۲۵ هزار دانشجو در دوره‌های متفاوت تحصیلی از کاردانی تا دکترا در ۱۳۰ رشته‌ی تحصیلی است.»

دکتر حلمی با بیان این‌که از سال ۱۳۷۴ کارهای پژوهشی دانشگاه آغاز شده است، تصریح کرد: «۴۸۰ سخنرانی علمی داخلی، ۲۱۹ طرح پژوهشی خاتمه یافته، ۱۳۴ مقاله در همایش‌های خارجی و ۴۳۲ مقاله‌ی داخلی و ۱۸۰ مقاله ISI، ۵۴۱ مقاله‌ی پژوهشی، و ۱۳۲ مقاله‌ی علمی - ترویجی و ۷۶ کتاب آموزشی و کمک آموزشی نتیجه‌ی فعالیت‌های پژوهشی استادان و دانشجویان دانشگاه در سال‌های گذشته است.»

زمین‌شناسی از دید یک حافظ محیط زیست

مهندس محمدی‌زاده، معاون رییس جمهوری و رییس سازمان حفاظت محیط‌زیست، یکی دیگر از سخنرانان مراسم افتتاحیه بود. وی شناخت زمین را یکی از دلایل توسعه‌ی تمدن عنوان کرد و گفت: «شناخت انسان از محیط زیستش با شناخت زمین آغاز می‌شود. زمین‌شناسی و محیط زیست ارتباط بسیار تنگاتنگی با هم دارند، تا آن‌جا که تمدن بشری وابسته به زمین است.»

وی با اشاره به این‌که زمین‌شناسی دانشی پایه‌ای است، افزود: «انرژی لازم برای زندگی بشر از سوخت‌های فسیلی زمین تأمین می‌شود. تمامی سازه‌های مورد نیاز بشر بر پیکره‌ی زمین ساخته می‌شوند. پس ضروری است که زمین را آن‌گونه که باید و

شایسته است، بشناسیم و از آن به درستی استفاده کنیم. بدون شناخت زمین و محیط زیست، مسیر توسعه هموار نخواهد بود.»

وی با تأکید بر لزوم مطالعه‌ی استانداردها و توجه به اقلیم و شرایط اکولوژیکی محیط، پیش از فعالیت‌های معدنی، افزود: «فعالیت‌های معدنی در زمینه‌های متفاوت، از اکتشافات تا استخراج و حتی رهاسازی معادن متروکه، اثرات مخرب بسیاری از قبیل آلودگی هوای ناشی از حفاری، انفجار، بارگیری، تخلیه، آلودگی‌های صوتی، ایجاد ناامنی برای حیاط وحش، آلودگی آب‌ها و... روی محیط‌زیست دارد. ولی می‌توان با تدوین و به‌کارگیری استانداردهای لازم برای تمامی فعالیت‌های معدنی، از اثرات مخرب محیطی معدن روی محیط‌زیست کاست.»

معاون رییس جمهور در ادامه‌ی سخنانش گفت: «توجه به ارزش اقتصادی منابع زیست محیطی، افق جدیدی را در برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری‌ها پیش‌رو خواهد گذاشت. باید ارزش هر متر مکعب آب، خاک و هوا معلوم شود تا هرگاه آلاینده‌ای مؤلفه‌های اصلی حیات، یعنی آب، خاک و هوا را تخریب کرد، بدانیم که چه قدر از دارایی‌هایمان کم شده است.»

مهندس محمدی‌زاده در بخش دیگری از سخنرانی خود، اهمیت مطالعات بین‌رشته‌ای هم‌چون استفاده از نتایج مطالعات زمین‌شناسی در پیش‌گیری از مخاطرات طبیعی، زمین‌شناسی پزشکی و نیز مدیریت پسماندها را یادآور شد. وی با اشاره به تنوع پدیده‌های زمین‌شناختی در کشورمان و با اشاره به لزوم بهره‌گیری از این پدیده‌ها در قالب برنامه‌های ژئوتوریسم و طبیعت‌گردی، بر حفظ و صیانت از آن‌ها تأکید کرد و گفت:

«پدیده‌های زمین‌شناختی نه تنها برای مخاطب عام و خاص جذابیت بالایی دارند، بلکه موجب آگاهی مردم از قدرت خداوند نیز می‌شوند.»

پس از پایان مراسم افتتاحیه، میهمانان خارجی، مسئولان و محققان علوم زمین در محوطه‌ی مجتمع فرهنگی دانشگاه آزاد مشهد حاضر شدند و با نثار گل، به مقام شهدای گمنام ادای احترام کردند.

ارائه‌ی مقالات

برنامه‌ی ارائه مقالات با سه سخنرانی ویژه آغاز شد. دکتر موسوی حرمی، استاد دانشگاه فردوسی مشهد، دکتر کومار پندیت، استاد دانشگاه راجستان هند و دکتر میچالیک، کارشناس سازمان زمین‌شناسی اسلواکی، مقالات خود را ارائه دادند. علاوه بر مقالات یاد شده، در برنامه‌ی روز اول کنگره، ارائه‌ی ۵۸ مقاله‌ی دیگر به صورت شفاهی و ۴۹ مقاله به شکل پوستر و در روز دوم، ارائه‌ی ۸۶ مقاله‌ی شفاهی و ۱۴۹ پوستر در نظر گرفته شده است. مقالات در شش سالن مجزا و به زبان انگلیسی ارائه شدند.

برنامه‌های جنبی کنگره

در حاشیه‌ی این کنگره، نمایشگاه ظرفیت‌های زمین‌شناسی و معدنی استان خراسان رضوی نیز برگزار شد. یکی از کارخانجات تولید چینی‌آلات، گروه آمتیست، سازمان زمین‌شناسی استان خراسان رضوی و گروه زمین‌شناسی دانشگاه فردوسی مشهد در این نمایشگاه شرکت داشتند.

یکی از کارخانجات تولید چینی‌آلات، نمونه‌ی ظروف تولید شده توسط شرکت، مانند ظروف چینی و ظروف نشکن شیشه‌ای، قالب‌ها، مواد اولیه و رنگ‌های مورد استفاده

در تولید ظروف شیشه‌ای، سرامیکی، چینی و... را در غرفه‌ای به نمایش گذاشته بود. علاوه بر این، تحقیقات انجام گرفته در آزمایشگاه تکنولوژی شیشه‌ی این شرکت نیز در این غرفه به شکل فهرست‌وار معرفی شده بود.

گروه آمتیست نمایشگاه و فروشگاه‌ی کوچک از سنگ‌های زینتی بانام «سنگ‌های ماه تولد» در غرفه‌اش ترتیب داده بود.

پدیده‌های زمین‌شناختی نه تنها برای مخاطب عام و خاص جذابیت بالایی دارند، بلکه موجب آگاهی مردم از قدرت خداوند نیز می‌شوند

سازمان زمین‌شناسی با انتشارات خود به نمایشگاه آمده بود. اطلس زمین‌شناسی پزشکی ایران، اطلس توانمندی‌های ژئوپارک و ژئوتوریسم ایران، راهنمای عملیات صحرایی و مطالعات آزمایشگاهی، و هم‌ارزی واحدهای چین‌نگاری سنگی ایران در پهنه‌های ساختاری - رسوبی عمده، کتاب‌های به نمایش گذاشته شده در غرفه‌ی سازمان زمین‌شناسی بودند. و چند CD آموزشی، تحت عنوان «لوت، دشت شگفت‌انگیز»، «آب و زمین» و «پدیده‌های زیبای زمین‌شناختی ایران» نیز، آثار دیجیتال این غرفه را تشکیل می‌دادند.

گروه زمین‌شناسی دانشگاه فردوسی مشهد هم با ویتروینی پر از صدف به نمایشگاه آمده بود که به جز یکی دو فسیل گم‌شده در لابه‌لای صدف‌ها، اثری از زمین‌شناسی در آن دیده نمی‌شد. با این حال، تنوع صدف‌ها و

خطاطی‌های حک شده بر سطح برخی از آن‌ها، مخاطب را به این غرفه جذب می‌کرد.

سه بازدید صحرایی یک روزه از جاذبه‌های زمین‌شناسی اطراف شهرهای نیشابور، کلات و مشهد و برنامه‌ی ژئوتور (تور طبیعت گردی) برای بازدید از شهر یزد، از دیگر برنامه‌های این کنگره‌ی سه روزه بودند.

معاون پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی مشهد: «دانشگاه آزاد اسلامی مشهد در دهه‌ی آینده‌ی فعالیت خود قصد دارد در موضوعات پژوهشی و کیفیت ارائه‌ی خدمات ارتقا و جهشی صورت دهد. لذا برگزاری کنفرانس‌های بین‌المللی مورد توجه خاص است و در بر نامه‌های دانشگاه جایگاه مهمی دارد.»

پایانی بر یک آغاز

نخستین کنگره بین‌المللی زمین‌شناسی کاربردی دانشگاه آزاد اسلامی مشهد، هفتم اردیبهشت ماه با حضور مسئولان کشوری و استانی و هم‌چنین تعداد زیادی از اندیشمندان و صاحب‌نظران حوزه‌ی زمین‌شناسی داخل و خارج کشور، در مجتمع آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی مشهد، با معرفی مقالات برتر، به کار خود پایان داد. دکتر بهار آرا در مراسم اختتامیه‌ی این کنگره، برگزاری نخستین کنگره بین‌المللی زمین‌شناسی کاربردی دانشگاه آزاد اسلامی مشهد را فرصتی مناسب برای اعضای گروه زمین‌شناسی دانست که از طریق ارتباط مستقیم با بهترین صاحب‌نظران این رشته در داخل و خارج از کشور، بر توسعه و ارتقای علمی خود بیفزایند. بهار آرا با بیان این که در

گروه زمین‌شناسی ظرفیت‌های خیلی خوبی وجود دارد اظهار امیدواری کرد: «در آینده‌ی نزدیک ما، در این رشته جایگاه مناسب‌تری در عرصه‌ی بین‌المللی پیدا کنیم و به عنوان یک مرجع در این رشته شناخته شویم.»

در ادامه‌ی این مراسم، مهندس **عبدالملکی**، معاون پشتیبانی و توسعه‌ی استانداری خراسان رضوی، در سخنانی اظهار داشت: «خراسان رضوی با بیش از ۱۵۰ واحد دانشگاهی و بیش از ۲۲۰ هزار دانشجو و بهره‌مندی از استادان فکور و عالم، از لحاظ علمی موقعیت مناسبی در کشور دارد؛ به طوری که در سال گذشته، استان خراسان رضوی رتبه‌ی اول انجام فعالیت‌های پژوهشی را در هفته‌ی پژوهش به خود اختصاص داد. این استان دارای بیش از هفت هزار نخبه و مخترع است که برخی از آن‌ها حتی حدود ۱۳ اختراع را به ثبت رسانده‌اند.»

وی در خصوص توانمندی‌های معدنی استان گفت: «خراسان رضوی به دلیل برخورداری از محیط‌های متنوع کوهستانی و کویری، دارای ۱۷۰ کانی شناخته شده است که مهم‌ترین آن‌ها کانسار آهن شهرستان خواف با بیش از یک میلیارد و ۲۰۰ تن

ذخیره‌ی معدنی و هم‌چنین بزرگ‌ترین معدن سنگ فیروزه در این استان است.»

دکتر **ملایی**، دبیر این کنگره، در حاشیه‌ی کنگره به خبرنگاران در خصوص مقالات برتر گفت: «از میان ۸۰۰ مقاله‌ی ارائه شده به این کنگره، ۶۳ مقاله به مرحله‌ی داوری ژورنال زمین‌شناسی راه یافتند که هم اکنون کار داوری ۱۷ مقاله به پایان رسیده و دارندگان این مقالات جوایز خود را دریافت داشته‌اند.» وی ادامه داد: «از میان این ۱۷ مقاله، ۹ مقاله در جلد اول و ۸ مقاله‌ی دیگر نیز در جلد دوم ژورنال زمین‌شناسی به چاپ می‌رسد و سعی می‌کنیم که پس از تأیید دانشگاه و آموزش عالی بتوانیم این مقالات را در I.S.I نیز به ثبت برسانیم. علاوه بر این، ۱۵ مقاله نیز تاکنون نیمه داوری شده‌اند که تا این مرحله جزو مقالات خوب محسوب می‌شوند و در این مراسم از آن‌ها تقدیر شد.»

وی کارایی انجمن‌های بین‌المللی علمی را بسیار بالا دانست و گفت: «در حال حاضر برای راه‌اندازی انجمن زمین‌شناسی جهان اسلام در حال گفت‌وگو و تبادل نظر هستیم و تمام تلاش خود را برای راه‌اندازی این انجمن به کار می‌گیریم.»

